

недотримання випереджальної орієнтації. Вища економічна освіта повинна бути зорієнтована на професійно-економічний розвиток особистості та на специфіку майбутньої професійної діяльності з врахуванням зміни змісту праці на підприємствах.

Аналіз тенденцій розвитку бухгалтерського обліку свідчить, що нормальний стан розвитку бухгалтерського обліку — стан, при якому він задовільняє потреби суспільства, що існують на конкретний історичний період. Потреби, а отже, запити користувачів облікової інформації, по-перше, складаються об'єктивно; по-друге, історично змінюються. Якщо розглядати облік як один з інфраструктурних процесів на підприємстві, тобто такий, який забезпечує функціонування основної діяльності підприємства, то його завданням є продукування інформації для усіх суб'єктів системи управління підприємством, з тим, щоб економічна система знову поповнилась інформацією. Зовнішній вплив на розвиток бухгалтерського обліку здійснюється через (1) дослідження конкретних проблем, що виникли не в самій науці, а в суспільстві (наприклад, проблема стійкого розвитку, аудит); (2) дослідження, що задовольняють потреби певних груп або користувачів звітності (облік певних, цікавих даному користувачеві об'єктів).

УДК 657

Шигун М. М.,

д.е.н., професор кафедри
обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПАРАДИГМА ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇЇ ОЗНАКИ

Розвиток системи бухгалтерського обліку супроводжується об'єктивним історичним процесом її трансформації з утворенням облікових парадигм. Парадигми, що розкривають закономірності розвитку бухгалтерського обліку як науково-практичної діяльності, відображають специфічний інституційний вплив на середовище бухгалтерського обліку та носять об'єктивний міжнародний характер. Облікові парадигми відображають усталену систему поглядів людства на бухгалтерський облік, як інструмент забезпечення цілей його користувачів (власників капіталу, держави, кредиторів, суспільства).

Дослідження розвитку парадигм бухгалтерського обліку здійснювалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими і науковцями, серед них С. Ф. Голов, І. М. Динько, В. В. Єременко, В. М. Жук, О. П. Кундря-Висоцька, Н. М. Малюга, Т. О. Пасько, М. С. Пушкар, О. І. Скаско, Я. В. Соколов, Т. С. Кун, Г. В. Уманців, Л. А. Чайковська, І. Й. Яремко та ін. Науковці пропонують нові підходи до визначення змісту парадигми бухгалтерського обліку з урахуванням нових ознак, який ця система набуває в сучасних економічних умовах.

Історично сформовані три основні парадигми обліку — уніграфічна, камеральна і диграфічна, — трансформувалися та продовжують забезпечувати функціонування облікових підсистем (управлінського, податкового, статистичного обліку, виробничого обліку і бюджетування). Разом з тим, зміна економічних умов викликає появу нових ознак в системі бухгалтерського обліку, які свідчать про формування нової облікової парадигми.

У сучасних наукових працях автори, як правило, вказують на нагальну необхідність перегляду наявних парадигм і пропонують власний підхід до формування парадигми бухгалтерського обліку. Серед нових парадигм науковці пропонують парадигму подвійної інформаційної динаміки (Н. М. Малюга [3, с. 19]), парадигму бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку (Жук В. М. [2, с. 174]), парадигму інтелектуального бухгалтерського обліку (М. С. Пушкар [4, с. 49]), парадигму глобального бухгалтерського обліку (С. Ф. Голов [1, с. 22—24]) та інші.

Серед вказаних концептуальних підходів до розвитку системи бухгалтерського обліку більшість наукових позицій підтримує запровадження МСФЗ. Крім цього процеси, що опосередковують особливості нормативного регулювання системи бухгалтерського обліку в Україні та країнах світу, підтверджують, активно поширення МСФЗ як основи складання та подання фінансової інформації для переважної більшості груп користувачів. МСФЗ застосовуються більшістю країн світу безпосередньо або в якості основи для розробки національних стандартів. Швидкість їх впровадження свідчить про цілеспрямоване лобювання інтересів інтернаціональних власників капіталу на рівні урядів країн задля забезпечення глобалізації бізнесу. Відповідно на основі концепції запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності на рівні країн світу формується нова сучасна парадигма інтернаціонального бухгалтерського обліку.

Парадигма інтернаціонального бухгалтерського обліку являє собою сформовану систему наукових теорій, постулатів і мето-

дологічних підходів, що відображають результат впливу на нього інституційного середовища в цілях інформаційного забезпечення процесів глобалізації бізнесу.

Основною рушійною силою формування нової парадигми бухгалтерського обліку стала діяльність Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) та розробка Міжнародних стандартів фінансової звітності. МСФЗ стали інструментом, який надав регулюючі положення на рівні фінансових звітів, що складаються з метою надання інформації, корисної для прийняття економічних рішень.

Новоутворена парадигма інтернаціонального бухгалтерського обліку володіє власними ознаками на рівні елементів облікової системи. Серед них мета ведення обліку та складання звітності, завдання обліку, предмет та об'єкти обліку, оцінка, техніка обліку та стандарти, що розкриті нижче.

Мета ведення бухгалтерського обліку — надання користувачам для прийняття економічних рішень повної, правдивої та неупередженої інформації щодо фінансового стану та результатів господарської діяльності. Завдання бухгалтерського обліку: 1) фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах та наступне збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановлених строків; 2) систематизація на рахунках бухгалтерського обліку інформації, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах; 3) відображення інформації в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку; 4) здійснення контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій; 5) складання і подання у встановлені строки фінансової звітності підприємства; 6) надання інформації для прийняття рішень щодо придбання, продажу або утримування інструментів власного капіталу та боргових інструментів.

Мета фінансової звітності — надання фінансової інформації щодо діяльності суб'єкта господарювання, яка є корисною для дійсних і потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів.

Предмет обліку — стан майна та джерел його утворення, зміни у цьому стані, обумовлені господарською діяльністю підприємства; об'єкти обліку та звітності — майно економічного суб'єкта та джерела його утворення (зокрема, активи, зобов'язання, капітал, доходи і витрати), а також господарські процеси та явища, передбачені статутною діяльністю суб'єкта господарювання, що

можуть бути виражені в грошовій оцінці та задокументовані (активи та витрати повинні включати капіталоутворюючі об'єкти).

Оцінка об'єктів обліку — переважно ринкова або справедлива вартість об'єктів обліку. Техніка ведення обліку — базується на методі подвійного відображення фактів господарського життя на основі застосування управлінських інформаційних систем і технологій. Стандарти обліку — переважне застосування міжнародних стандартів фінансової звітності або національних стандартів (положень), наближених до них.

Наведені ознаки парадигми інтернаціонального бухгалтерського обліку свідчать про переважне спрямування цілей і завдань ведення обліку та складання звітності на забезпечення інтересів власників капіталу. Зокрема, спостерігається переважна орієнтація на інвестиційні процеси, здатність покриття зобов'язань, що пов'язана з операціями купівлі, утримування або продажу інвестицій в капітал, оцінку спроможності підприємства сплачувати заробітну плату, забезпеченість позикових сум, визначення сум прибутку та дивідендів.

Відповідно, парадигма інтернаціонального бухгалтерського обліку забезпечує процеси глобалізації бізнесу та відображає інтереси міжнаціональних власників капіталу.

Література

1. *Голов С. Ф.* Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 — Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». — К., 2009. — 36 с.

2. *Жук В. М.* Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку / В. М. Жук // Економічні науки. Серія: «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. — Луцьк: ЛНТУ. — 2009. — Вип. 6(24). — С. 171—182.

3. *Малюга Н. М.* Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні: теоретико-методологічні основи: Наукова доповідь. [Текст] / Н. М. Малюга; Житомирський державний технологічний університет. — Житомир: ЖДТУ, 2006. — 84 с.

4. *Пушкар М.С.* Створення інтелектуальної системи обліку: монографія. [Текст] / М.С. Пушкар / Карт-бланш. — Т. : Карт-бланш, 2007. — 152 с.